

CONCLUSIE

VOOR:

De heer VERLAECKT BRUNO,

geboren te Zele op 17.09.1968, Belg,
wonende aan de Grote Markt 33/B005 te 9100 Sint-Niklaas;

- *Beklaagde* -

Raadslieden:

Jos Vander Velpen

Walter Van Steenbrugge

Jan Buelens

TEGEN:

HET OPENBAAR MINISTERIE

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN

KAMER C6

Rolnummer 2018/PGA/002 564 – 2018/VJ11/000 810

Onder voorbehoud van alle rechten en zonder enige nadelige erkenning.

* * *

Concluant beschouwt hierbij zijn synthesebesluiten, neergelegd in eerste aanleg, als volledig hernomen. Concluant zal voornamelijk nog stilstaan bij de motivering van de eerste rechter.

I. HET GRIEVENFORMULIER EN DE AFWEZIGHEID VAN REACTIE VAN HET O.M.

Concluant stelde reeds een uitgebreid grievenschrift op, zonder gebruik te willen maken van de weinig zeggende en dus weinig zinvolle formulieren met stijlformules en vele hokjes.

Concluant wenste in de beroepsprocedure kenbaar te maken dat hij zich nadrukkelijk gegriefd voelde door het eerste vonnis. Dit grievenschrift was bijgevolg aan alle partijen bekend voor de inleidende zitting.

Concluant dient thans ook vast te stellen dat het openbaar ministerie tot op heden niet schriftelijk antwoordde op de door concluant geformuleerde grieven, vermits het geen schriftelijke conclusie opstelde.

Deze procedurele houding van het openbaar ministerie zegt veel over de kwaliteit van de argumenten, hierbij voor ogen houdende dat deze strafprocedure er kwam ingevolge een rechtstreekse dagvaarding van het openbaar ministerie.

Hierdoor ontliet men de filterfunctie van de onderzoeksinstanties, die er wél zouden geweest zijn indien er een gerechtelijk strafonderzoek was ingesteld.

Concluant is er immers van overtuigd dat indien er een gerechtelijk onderzoek was gevoerd, hij via de onderzoeksrechter initiatieven had kunnen ontwikkelen om duidelijk te maken dat er nooit een gevaarsituatie is gecreëerd geweest, zoals bedoeld door de strafwetgever.

In dit verband vermag concluant te verwijzen naar zijn grievenschrift waarin hij nadrukkelijk protesteerde tegen de stelling van de eerste rechter, namelijk dat de tekortkomingen in het onderzoek door concluant zelf maar hadden moeten verholpen geweest zijn door *"de noodzakelijke initiatieven te nemen om personen (bedoeld werd: manifestanten en getuigen die gehoord konden worden over de eventuele gevaarsituaties) te horen ter terechtzitting."*

Door de (ontlastende) bewijslast bij concluant te leggen, schond de eerste rechter uiteraard het vermoeden van onschuld zoals vervat in artikel 6 E.V.R.M.

Concluant moet, zeker als rechtstreeks gedaagde, niets bewijzen en heeft ter zake het voorliggend misdrijf waarvan hij beticht wordt, niet de minste positieve verplichting om bij te dragen aan de

bewijslevering. Vandaar dat conluant zich ook mag beroepen, en dit in alle omstandigheden van de rechtspleging tijdens dewelke hij verdacht wordt, op zijn zwijgrecht.

Zijn zwijgrecht en zijn recht om niet mee te werken aan het onderzoek worden uitgehold indien van hem een houding zou worden verwacht zoals door de eerste rechter beschreven.

Ten aanzien van deze fundamentele argumentatie ontwikkeld in het grievenschrift van conluant, volgde geen enkele reactie van het openbaar ministerie.

Het openbaar ministerie vindt nochtans zijn bestaansredenen in het toezien dat de wetten, hierbij inbegrepen de verdragsartikelen van het E.V.R.M., worden nageleefd.

II. EEN WILLEKEURIG VERVOLGINGSBELEID.

De eerste rechter schrijft hierover het volgende:

“Beklaagden stellen dat zij thans vervolgd worden voor feiten die zich in het verleden ook zouden hebben voorgedaan, waarbij alsdan niet tot strafvervolging werd overgegaan. Aan het Openbaar Ministerie wordt willekeur verweten waarbij gesteld wordt dat het opzet van de uitgebrachte strafvervolging niet ligt in het bestraffen van personen maar wel in het inperken van het stakingsrecht.

Artikel 28quater W. Sv. voorziet dat het Openbaar Ministerie oordeelt over de opportuniteit van de vervolging. Het parket beslist vrij of het vervolgt of niet. Dat de procureur des Konings door iemand te vervolgen en een ander die in precies dezelfde voorwaarden verkeert niet te vervolgen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zou miskennen doet niets af aan de strafbaarheid van het feit en doet de strafvordering niet vervallen” . (zie ook in die zin Cass. 24 januari 2001, A.R. P.00.1402.1', Arr. Cass. 2001 nr. 4, RDP 2001, p. 726).

Conluant wees er in zijn conclusies voor de eerste rechter nadrukkelijk op dat er diezelfde dag, 24 juni 2016, in tal van andere gerechtelijke arrondissementen vakbondsacties plaatsvonden. Na 24 juni 2016 vonden soortgelijke acties in België plaats, die geen strafrechtelijke initiatieven ontlokten.

Conluant meent dat deze volkomen arbitraire vervolging de strafvordering aantast. Conluant verwijst nogmaals naar de cassatierechtspraak van 15 februari 2000, waarop geen (afdoende) antwoord kwam van de eerste rechter.

De eerste rechter kent aan het O.M. een soort vrijbrief toe inzake opportuniteit van de vervolging en verwijst daarvoor naar een Cassatiearrest van 2001. De Nederlandse Hoge Raad huldigt terzake een juistere visie.

De beslissing van het O.M. om tot vervolging over te gaan leent zich slechts in beperkte mate voor een inhoudelijke rechtelijke toetsing in die zin dat er slechts in uitzonderlijke gevallen plaats is voor een niet-ontvankelijkverklaring van het O.M. in de vervolging op de grond dat het instellen of voortzetten van die vervolging onverenigbaar is met beginselen van een goede procesorde (HR 6.11.2012, LIN BX4280, NL 2013/109).

De twee belangrijkste beginselen van een goede procesorde zijn: het vertrouwensbeginsel (is bij de verdachte het gerechtvaardigde vertrouwen gewekt dat hij niet zal worden vervolgd?) en het gelijkheidsbeginsel (vervolgt het O.M. in andere, soortgelijke zaken?)

In dit geval kan concludant een geslaagd beroep doen op het vertrouwens- en gelijkheidsbeginsel, leidend tot de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering, aangezien het O.M. in het verleden zelden of nooit toepassing gemaakt heeft van art. 406 lid1 Sw. Het O.M. en de eerste rechter kunnen slechts één voorbeeld aanhalen nl. het arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen d.d. 28 oktober 2004 waarin de beklaagde trouwens wordt vrijgesproken (zie hierna.).

III. DE VEREISTE CONSTITUTIEVE ELEMENTEN VAN HET MISDRIJF ZIJN NIET BEWEZEN

Beklaagde wordt vervolgd, als dader of mededader in de zin van art. 66 Sw, om een inbreuk te hebben gepleegd op de bepalingen van art. 406 lid1 Sw door kwaadwillig het verkeer te hebben belemmerd, waardoor een gevaarsituatie ontstond die ongevallen kon veroorzaken.

A. Het materieel bestanddeel. Art. 406 lid 1 Sw. vereist een handeling die ofwel een aanslag uitmaakt op de verkeerswegen, de kunstwerken op het materieel ofwel het verkeer met of het gebruik van vervoermiddelen gevaarlijk kan maken of ongevallen kan veroorzaken bij het gebruik van of het verkeer met de vervoermiddelen.

A.1.

In de dagvaarding wordt de handeling van concludant gepreciseerd:

(Verkeersbelemmering) 'bij wijze van vakkondsactie, het organiseren van en deelnemen aan niet-toegelaten wegblokkades op de grote toegangswegen tot de Antwerpse haven, met name door voertuigen en obstakels dwars over de weg op te stellen en voorwerpen zoals autobanden in brand te steken op de rijbaan, en door, na ontruiming door de politie, herhaaldelijk opnieuw de rijbaan op te lopen om voertuigen tegen te houden en te hinderen.' (art. 406 lid 1 Sw.)

De eerste rechter heeft terecht gesteld dat alleen rekening moet worden gehouden met de individuele handelingen van beklaagde, hetgeen een andere benadering is dan de collectieve benadering van het O.M., dat blijktens de dagvaarding, de collectieve actie viseert.

Wat de individuele handelingen van conluant betreft verwijst de eerste rechter naar het proces-verbaal van 24.06.2016 (St. 5):

"Gezien VERLAECKT Bruno (~1710911968) op het kruispunt Scheldelaan Oosterweelsteenweg omstreeks 06:20 uur niet wil ingaan op de vraag van de politiediensten om ogenblikkelijk te stoppen met het ophitsen van de menigte, aanwezig bij het stakingspiket, wordt deze op vraag van de Sunray door de collega's van de AE bestuurlijk van zijn vrijheid beroofd."

De eerste rechter verwijst ook naar een navolgend proces-verbaal van 11 augustus 2016, waarin de verbalisanten nadere toelichting geven. Wat de wegblokkade betreft, wordt er o.m. gesteld:

"De blokkade bestaat hier uit brandende autobanden; lint dat over de rijbaan is gespannen; een dagslaper en oranje verkeerskegel die op de rijbaan zijn geplaatst. (...) Eén van de manifestanten (achteraf bleek dit om de ~-voorzitter Antwerpen Verlaeckt Bruno te gaan) plaatste de medemanifestanten steeds opnieuw op de rijbaan, teneinde het verkeer tegen te houden. Wij hebben deze manifestanten diverse aanmaningen gegeven om de rijbaan te verlaten en zich op te stellen aan de kant. Hieraan werd door de meesten gevolg gegeven, doch een tiental bleef steeds opnieuw het verkeer hinderen. Aangezien de bovenvermelde manifestant, achteraf geïdentificeerd als Verlaeckt, Bruno, blijkbaar de leiding had en de medemanifestanten steeds opnieuw aanzette om het verkeer te hinderen en dit tot gevaarlijke situaties leidt, spreken wij radiofonisch af met de aanwezige AE om deze man op te pakken."

De eerste rechter vat de concrete individuele handelingen van conluant samen:

"Het blijkt uit het strafdossier niet dat eerste en tweede beklaagde persoonlijk voornoemde wegversperring hebben opgeworpen. Vast staat wel dat eerste beklaagde deze actie organiseerde en de manifestanten er ook toe aanzette om tot deze actie over te gaan. De handelingen van eerste beklaagde, na tussenkomst van de politiediensten en opruiming van de wegblokkade, bevestigen dit enkel. De verbalisanten stelden immers vast dat eerste beklaagde de manifestanten bleef aanzetten om het verkeer te hinderen hetgeen tot gevaarlijke situaties leidde."

A.2.

In verband met de individuele handelingen van conluant dient het volgende te worden opgemerkt:

De eerste rechter geeft zelf toe dat conluant alleen aanwezig was aan één van de vijf blokkades namelijk de blokkade op het kruispunt van de Scheldelaan en de Oosterweelsteenweg en dat

hij deze blokkade (bestaande uit enkele brandende autobanden, lint, klein knipperlicht en oranje verkeerskegels) niet heeft opgericht.

De eerste rechter acht concludant strafrechtelijk verantwoordelijk omdat hij de actie organiseerde en de leiding had als provinciaal voorzitter van het ABVV Antwerpen. Het hebben van een leidende functie impliceert echter niet enige vorm van strafbare deelneming.

Uiteindelijk verwijt de eerste rechter concludant dat hij de andere demonstranten aanzette om op de rijbaan te blijven staan en aldus het verkeer te hinderen. A. DE NAUW stelt dat er van aanzetting van een strafbaar feit enkel sprake kan zijn wanneer de aanzetter het misdadig voornemen of de criminele wil heeft doen ontstaan. Van dat laatste is er in elk geval geen sprake. In elk geval staat in art. 66 par. 3 en 4 '*rechtstreeks hebben uitgelokt*'. Er dient dus een oorzakelijk verband te zijn met een misdrijf (zie ook arrest hof van beroep Brussel 22.05.2002, punt 8.5) In dat laatste arrest wordt hieraan toegevoegd dat de derde als het ware een 'instrument' wordt van de aanzetter (zie punt 3.2 arrest). Het is niet bewezen dat Verlaeckt zelf dit voornemen om enig misdrijf te plegen heeft doen ontstaan of in die mate heeft aangezet.

Art. 66 lid 4 is tot op heden nauwelijks of nooit toegepast en is in casu zeker niet bewezen.

'Zij die, hetzij door woorden in openbare bijeenkomsten of plaatsen gesproken, hetzij door enigerlei geschrift, drukwerk, prent of zinnebeeld, aangeplakt, rondgedeeld of verkocht, te koop geboden of openlijk tentoongesteld, het plegen van het feit rechtstreeks hebben uitgelokt, onverminderd de straffen die bij de wet bepaald zijn tegen daders van aanzetting tot misdaden of wanbedrijven, zelfs voor het geval dat die aanzetting zonder gevolg is gebleven' (art. 66, 4^e par.)

De voorwaarden om te kunnen spreken van deelneming van zedelijke daders door openbare of collectieve uitlokking of aanzetting/ ophitsing zijn niet vervuld. De aanzetting moet bijzonder zijn, d.w.z. de verwezenlijking beogen van een welbepaalde misdaad of wanbedrijf. In dit geval heeft concludant geen delictuele daad beoogd vermits hij enkel syndicale bedoelingen had. Het misdrijf moet rechtstreeks zijn uitgelokt, d.w.z. dat er een oorzakelijk verband moet bestaan tussen de positieve daad van aanzetting of uitlokking en het gepleegde misdrijf. Dit oorzakelijk verband wordt niet bewezen door het O.M.

Het O.M. zou zich ook ten onrechte beroepen op art. 66 §2. Het O.M. bewijst immers niet dat concrete gedragingen van concludant (niet verduidelijkt welke gedragingen precies) hebben bijgedragen tot de kwaadwillige belemmering van het verkeer. Volgens art. 66, 2^e par. is 'een bijdrage' echter niet genoeg. Het moet gaan om een noodzakelijke bijdrage, die van aard is dat zonder deze bijstand het misdrijf niet had kunnen worden gepleegd. Dit wordt in het vonnis van de eerste rechter niet aangetoond.

Zoals voor elke strafrechtelijke norm geldt, moeten deze deelnemingsvormen strikt geïnterpreteerd worden.

A.3.

De door het eerste lid van artikel 406 Sw geviseerde kwaadwillige belemmering van het verkeer is slechts strafbaar in zoverre ze van dien aard is dat zij *'het verkeer met of het gebruik van vervoermiddelen gevaarlijk kan maken of ongevallen kan veroorzaken bij het gebruik van of het verkeer met die vervoermiddelen'* .

Het O.M. moet dus bewijzen dat de verkeerssituatie die door conculant wordt veroorzaakt, van dien aard is dat het autoverkeer erdoor gevaarlijk kan worden of dat er ongevallen kunnen plaatsgrijpen.

Het O.M. moet m.a.w. dus een objectieve en ernstige gevaartoestand bewijzen want artikel 406, eerste lid Sw, houdt een misdad in.

Het volstaat met andere woorden niet, zoals de eerste rechter stelt, dat er een *'aanzienlijke filevorming'* ontstond ten gevolge van de wegblokkade en *'dat het verkeer effectief gehinderd'* werd. Vreedzame acties, stakingen of betogingen, zijn overigens niet of nauwelijks organiseerbaar zonder verkeershinder. Het recht op een vlotte doorstroming van het verkeer, dat geen grondrecht is, mag geen voorrang hebben op grondrechten als vrijheid van meningsuiting, vrijheid van vergadering en vereniging en stakingsvrijheid. De eerste rechter betoogt dat conculant *'een potentieel gevaarlijke situatie creëerde en dat er een acute gevaarssituatie voorhanden was omdat de blokkades werden opgeworpen om vier uur 's morgens op een tijdstip dat het nog donker is, op een kruispunt waarvan de verkeerslichten functioneerden en waar voornamelijk vrachtverkeer passeert aan een maximaal toegelaten snelheid van 90 km per uur (...) Kop-staart-aanrijding zijn bij filevorming helaas geen uitzondering in het verkeer'* .

De inschatting van de potentieel gevaarlijke situatie door de eerste rechter klopt echter niet en komt niet overeen met de bevindingen van de verbalisanten in hun proces-verbaal van 11 augustus 2016. Onder de vraag: *'Ontstonden er gevaarlijke situaties op de weg? Welke?'* schrijven de verbalisanten:

'Op alle locaties hebben de manifestanten zich op ons verzoek onmiddellijk verwijderd van de rijbaan en hun blokkade verlaten, waardoor het verkeer doorgang kreeg. De uitzondering was de blokkade aan de Scheldelaan/ Oosterweelsesteenweg, waar de manifestanten zich ondanks onze waarschuwingen steeds opnieuw op de rijbaan begaven en voor de voertuigen gingen staan die wij doorgang verleenden. Hierbij waren ook grote vrachtwagens, wat toch enig gevaar opleverde voor de manifestanten. Bovendien zou er ook al eens geduwd geweest zijn door manifestanten naar een voorbijrijdend voertuig, waarbij het ook niet denkbeeldig is dat er iemand aangereden zou worden. Sommige bestuurders waren dan ook geagiteerd door het lange wachten met het oog op

het telaat op het werk komen. Door de rook ten gevolge van de brandende autobanden was er bij momenten ook slechte zichtbaarheid voor de weggebruikers.'

Kortom, de verbalisanten spreken hooguit van wat gevaar voor de manifestanten zelf.

Concluant wijst erop dat de vakbond alle mogelijke maatregelen had getroffen om de verkeersveiligheid maximaal te waarborgen. Er is overigens geen enkele klacht i.v.m. enig verkeersincident gemeld:

- o in de haven van Antwerpen bevinden zich enkel bedrijven, geen scholen, crèches of ziekenhuizen;
- o wagens en vrachtwagens mogen op de baanvakken aan een maximale snelheid van 90 km/u rijden en de meeste doen dit ook;
- o de actie begint vanaf 4 u ' s ochtends, op een ogenblik dat er nog weinig verkeer is;
- o bij de tweede blokkade, waar concluant zich bevond, werden enkele autobanden aangestoken zodat het aankomend verkeer van ver zag dat er een actie plaatsvond;
- o om gevaarlijke situaties te vermijden heeft men ook een dagslaper (signalisatielicht) en oranje verkeerskegels geplaatst;
- o met de verschillende directies van bedrijven op de Scheldelaan werden voorafgaand afspraken gemaakt zodat zij op de hoogte waren van de actie;
- o ook de politie was perfect op de hoogte van de actie zoals trouwens blijkt uit het feit dat de dienst Info vanaf 4 uur aanwezig was en de interventie-eenheden al van 5.30 uur uitrukten om de blokkades op te heffen. De blokkade aan de Oosterweelsesteenweg was al om 6.45 uur verwijderd;
- o het was een volstrekte vreedzame actie. De politie heeft niet één keer de wapenstok moeten gebruiken.

B. Het moreel bestanddeel. Kwaadwilligheid.

De eerste rechter is in dat verband uitzonderlijk bondig:

'Nu de wegblokkade er duidelijk op was gericht om het verkeer te belemmeren, handelden de deelnemers ervan wel degelijk met de noodzakelijk intentie die vereist wordt door art. 406 Sw.'

De kwaadwilligheid duidt op de bedoeling, het oogmerk om het verkeer te belemmeren. (Cass. 27.11.1967, Arr. Cass. 1968, 440; Cass. 16.10. 1979, Arr. Cass. 1979-80, p. 203, nr. 114).

In het vereiste van een kwaadwillig optreden ligt een belangrijke garantie tegen misbruiken. De regering verklaarde immers bij de totstandkoming van de wet dat ze geenszins wilde raken aan het stakingsrecht en de vrije uitoefening ervan (Pasin. 1963 Pag. 578, 595 en 603). Stakersposten die weliswaar het verkeer belemmerden maar die er in weze niet op gericht waren het verkeer te belemmeren maar om uitdrukking te geven aan syndicale verzuchtingen, zouden niet onder de strafbepaling van 406 Sw vallen (Pasin. 1963, Pag. 597 – 598).

De eerste rechter vergaloppeert zich dus wanneer hij vaststelt:

'In besluiten stellen beklagden dat het niet de bedoeling was van de wetgever om deelnemers aan een stakingsactie te vervolgen wegens inbreuken op art. 406 SW. De rechtbank stelt vast dat dit geenszins met zoveel woorden blijkt uit de door beklagden voorgebrachte parlementaire vragen en voorbereidende werkzaamheden hieromtrent. Het wetsvoorstel van 28.07.2003 tot wijziging van artikel 406 van het Strafwetboek ter vrijwaring van het stakingsrecht werd niet goedgekeurd. De toepassing van art. 406 SW in het kader van een stakingsactie is dan ook niet uitgesloten.'

De individuele handelingen van concludant waren in eerste instantie gericht op het uitleggen en kenbaar maken van de syndicale verzuchtingen aan de chauffeurs en het publiek. Daarnaast was hij constant in de weer om de veiligheid ter plekke te garanderen en erop toe te zien dat de actie volledig vreedzaam verliep. Er kan dan ook geen sprake zijn van kwaadwillig handelen. Enkel van verantwoord en vreedzaam syndicaal handelen.

Concludant handelde in dezelfde geest en stijl als zijn collega die in 2004 terecht stond voor het Hof van Beroep te Antwerpen, naar aanleiding van een wegblokkade die in 2001 was georganiseerd op de E313 en waarbij er helaas een bestuurder om het leven kwam aan de staart van de ontstane file. Het Hof van Beroep oordeelde terecht dat het de bedoeling was van de actievoerders om ruchtbaarheid te geven aan de syndicale eisen, eerder dan het verkeer kwaadwillig te hinderen.

De motivering van het arrest d.d. 28 oktober 2004 (RW 2006-2007, 924) luidt:

"Dat voorts dient te worden vastgesteld dat het zeker niet het uiteindelijke opzet van de actievoerders was het verkeer te belemmeren; hun eigenlijke bedoeling was ruchtbaarheid geven aan syndicale eisen;
Overwegende dat wat geldt voor terroristische misdrijven eveneens geldt voor art. 406 Sw. dat, zoals art. 141ter Sw. bepaalt voor terroristische misdrijven, art. 406 Sw. niet kan worden gelezen in die zin dat het een beperking of een belemmering beoogt van rechten of fundamentele vrijheden, zoals het stakingsrecht, de vrijheid van vergadering, vereniging of meningsuiting, waaronder het recht om, voor de verdediging van de eigen belangen, samen met anderen vakbonden op te richten of zich daarbij aan te sluiten, alsook het daarmee samenhangende recht van betoging, en zoals onder meer verankerd in de artikelen 8 tot 11 E.V.R.M.;

*Dat uiteraard de uitoefening van alle rechten, ook van de grondrechten, grenzen heeft;
Dat in deze zaak echter niet blijkt dat de actie méér was dan een normale vakbondsactie, waarbij getracht werd op niet-delictueuze wijze ruchtbaarheid te geven aan bepaalde ideeën; dat dit aspect zelfs niet onderzocht werd;
Dat het dodelijk ongeval dat zich voordeed tijdens de actie, hoe tragisch en dramatisch ook, het bewijs niet levert van de ten laste gelegde feiten; dat dit ongeval, waarvan de omstandigheden, noch de verantwoordelijkheid ter beoordeling voorliggen aan het Hof, eventueel zijn oorzaak zou kunnen vinden in de feiten, indien bewezen, maar nooit het bewijs van de feiten kan leveren;
Overwegende derhalve dat, samengevat, de vakbondsactie wellicht verkeershinder meebracht; dat echter niet blijkt dat het ging om een kwaadwillige belemmering van het verkeer en dat evenmin blijkt dat de fundamentele rechten van het individu op een grensoverschrijdende wijze werden uitgeoefend."*

De kritiek op dit arrest die hier of daar weerklonk (zie noot Steven Van Overbeke, RW 2006-2007, 924) is niet terecht. Concluant verwijst naar de bedenkingen van Johan Peeters van de Universiteit Antwerpen m.b.t. het bovenvermeld arrest (Soc. Kron. 2006,372):

*"Een derde oplossing voor de conflicterende keuze tussen de toepassing van de strafwet en de eerbiediging van grondrechten, wordt geboden door het voorliggende arrest. Het Hof van Beroep gaat niet zover om expressis verbis te stellen dat uit respect voor het grondrecht op vrije meningsuiting, op vereniging en op vergadering en het stakingsrecht de strafwet niet moet worden toegepast. Wel laat het arrest hij de concrete invulling van het begrip kwaadwilligheid de grondrechtelijke aard van deze rechten meespelen. Het Hof stelt dat artikel 406 S.W. niet kan worden gelezen in die zin dat het een beperking of een belemmering beoogt van rechten of fundamentele vrijheden zoals het stakingsrecht, de vrijheid van vergadering, vereniging of meningsuiting, de syndicale vrijheid of de vrijheid van betoging. («Beperkingen op de vrijheid van meningsuiting op openbare plaatsen: recente rechtspraak in verband met betogingsverboden en (preventieve) maatregelen betreffende de verspreiding van pamfletten, C.D.P.K. 1999, 361362.)
Hoewel de uitoefening van alle rechten, ook die van grondrechten, grenzen heeft, waren die in casu niet overschreden en kon de wegblokkade niet als een strafrechtelijk te beteugelen actie gekwalificeerd worden. Door via het ommetje langs de grondrechten artikel 406 S.W. restrictief te interpreteren sluit het arrest aan bij het initiële doel van dit artikel. Reeds bij de totstandkoming ervan werd in het parlement meermaals, en zelfs op de meest uitdrukkelijke wijze benadrukt dat het niet de bedoeling van dit artikel was om het stakingsrecht op een indirecte wijze aan banden te leggen. Een wetsontwerp om de toepassing van artikel 406 S.W. uit te sluiten in geval van collectieve arbeidsconflicten en dal werd ingediend onder meer naar aanleiding van de hier geannoteerde zaak, is bij het ter perse gaan van deze annotatie nog hangende.) Gelet op de vaagheid van de formulering van het wetsontwerp is het evenwel maar zeer de vraag of het een goede zaak is dat het ontwerp snel wet wordt. Het arrest van het Hof van Beroep toont alleszins aan dat het onder de huidige stand van de wetgeving reeds mogelijk is om normale vakbondsacties te onderscheiden van kwaadwillige belemmeringen van het wegverkeer."*

IV. DE EERSTE RECHTER LAAT NA DE ACTIE TE TOETSEN AAN DE ARTIKELEN 10 EN 11 EVRM

Concluant hekelde in zijn grievenschrift de afwezigheid, in het eerste vonnis, van een toetsing met betrekking tot de concrete geïndiceerde situatie aan de artikelen 10 en 11 E.V.R.M.

Het vonnis *a quo* stelt louter dat artikel 406 Sv. niet uitsluit deelnemers aan een stakingsactie te veroordelen en voegde eraan toe dat dit artikel wel degelijk een beperking mag inhouden ten aanzien van de artikelen 10 en 11 E.V.R.M.

Wat de rechtbank echter niet deed, en zulks is nadrukkelijk verplicht, is de toetsing aan volgende criteria:

- A. Is er een voldoende transparante, duidelijke en voorzienbare nationale wet die een beperking aan de fundamentele rechten van artikelen 10 en 11 E.V.R.M. oplegt?
- B. Is een dergelijke beperking noodzakelijk voor een democratische samenleving?
- C. Is er proportionaliteit tussen het beschermde fundamentele recht en de beperking die de nationale wet aanbrengt?

Voor de toetsing aan de criteria B en C werd op geen enkele wijze gemaakt door de eerste rechter. Het openbaar ministerie laat evenzeer na tot op vandaag ook dergelijke en gebiedende toetsing door te voeren.

Een dergelijke toetsing is voortreffelijk gebeurd door het Hof van Justitie in de zaak Schmidberger.

In dit arrest benadrukte het Europees Hof van Justitie dat het recht om te betogen dient te primeren en dat zeker een beperkte betoging (in die zaak het voor 30 uur volledig afsluiten van de drukke Brenner-autoweg) toegelaten moet worden en niet kan worden beschouwd als creërende een klimaat van onveiligheid.

Concreet besloot het Europees Hof dan ook:

"§74 Aangezien zowel de Gemeenschap als de lidstaten gehouden zijn de grondrechten te eerbiedigen, vormt de bescherming van die rechten een legitiem belang, dat in beginsel een rechtvaardiging vormt voor een beperking van verplichtingen krachtens het gemeenschapsrecht, zelfs uit hoofde van een door het Verdrag gewaarborgde fundamentele vrijheid zoals het vrije verkeer van goederen.

(...)

§90 Indien striktere voorwaarden waren opgelegd met betrekking tot de plaats van de samenkomst – bijvoorbeeld aan de kant van de Brenner-autoweg – of de duur – slechts enkele uren – had zulks kunnen worden opgevat als een buitensporige beperking waardoor de betoging een wezenlijk deel

van haar betekenis werd ontnomen. De nationale autoriteiten moeten weliswaar pogen, de gevolgen die een betoging op de openbaar weg onvermijdelijk heeft voor het wegverkeer zoveel mogelijk te beperken, maar dit neemt niet weg dat zij dit belang moeten afwegen tegen het belang van de betogers, die de aandacht van de publieke opinie willen vestigen op de doelstellingen van hun actie. §91 Weliswaar brengt een dergelijke betoging gewoonlijk een aantal ongemakken met zich mee voor de personen die er niet aan deelnemen, inzonderheid wat de vrijheid van verkeer betreft, maar deze kunnen in beginsel worden aanvaard wanneer het nagestreefde doel hoofdzakelijk bestaat in het op rechtmatige wijze in het openbaar verkondigen van een mening.”

De criteria die het Hof van Justitie in het arrest Schmidberger gebruikt sluiten nauw aan bij deze die door het Antwerpse Hof van Beroep worden weerhouden om de actie als niet buitensporig te kwalificeren.

Ten onrechte menen de eerste rechters dat het ontbreken van een toelating voor de actie deze per definitie disproportioneel zou maken. Daarvoor vinden ze geen enkele steun in voormelde interpretatie van de fundamentele rechten.

De rechtspraak erkent dat artikel 6, lid 4 van het Europees Sociaal Handvest directe werking heeft in België en dat het de basis vormt van het Belgische stakingsrecht. Reeds voor deze rechtspraak werd dit als dusdanig al gesteld door procureur-generaal Lenaerts.

Tot slot dient hierbij terdege rekening te worden gehouden met het principe-arrest Demir en Baykara van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dd. 27 november 2008.

In dat arrest heeft het EHRM twee principes naar voren geschoven:

- o het EHRM nam afstand van zijn vroegere rechtspraak en stelt uitdrukkelijk dat het de stand van het internationaal recht moet respecteren bij zijn beoordeling;
- o het EHRM past dit toe wat betreft artikel 11 EVRM en komt op basis van de interpretatie van voormeld Europees Sociaal Handvest en de IAO-Verdragen door de expertencomités die daarop toezicht uitoefenen tot de conclusie dat het recht op collectief onderhandelen een essentieel onderdeel vormt van de syndicale vrijheid en dus onder het toepassingsgebied en het beschermingsregime van artikel 11 EVRM valt. In het daaropvolgend arrest Enerji bracht het EHRM het stakingsrecht ook onder artikel 11 EVRM.

Inderdaad zijn de grondrechten op collectief onderhandelen en op collectieve actie inherent verbonden aan de syndicale vrijheid. De syndicale vrijheid heeft maar een bestaansreden als ze kan veruitwendigd worden door de uitoefening van beide grondrechten. Omgekeerd komt de syndicale vrijheid in het gedrang als strafrechtelijke bepalingen worden toegepast, waardoor werknemers op directe of indirecte wijze worden afgeschrikt lid te worden van de vakorganisaties en deel te nemen aan hun acties.

In dit verband hecht het EHRM terecht een groot belang aan de vermijding van ontradende sancties ("chilling effect"). Dat een veroordeling, zelfs zonder echte oplegging van een straf, dit effect heeft, staat als een paal boven water.

**OM DEZE REDENEN,
BEHAGE HET HOF,**

Het vonnis *a quo* te hervormen en het hoger beroep gegrond te verklaren, dienvolgens concludant vrij te spreken.

Kosten lastens de Belgische Staat.

Antwerpen, 22 maart 2019

Voor concludant,

Diens raadslieden,

Mr Jos Vander Velpen - Mr. Walter Van Steenbrugge - Mr. Jan Buelens